

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2.

Fylke: Nord-Trøndelag.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Leksvik

Emne: Transport av høy.

Bygdelag: Leksvik.

Oppskr. av: P.A.Rosvold.

Gard: Rosvold östre.

(adresse): Leksvik.

G.nr. 22. Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Etter egen røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Markaslått var brukt på alle gårder og husmannsplasser i gamle dager, men drives nu bare av noen få, når man unntar seter-toftene som ennu blir slått hvert år. Den siste markaslått som foregikk her i noen større utstrekning var i 1930, som var en "törrsommer" med lite gras på heimejordene. Markeslåttten har holdt sig lengere på mindre bruk og husmannsplasser enn på gårdene, og de som ikke har hest leier kjøring om vinteren fra "Stakk" eller høybu.

Gården Rosvold hadde 2. markasletter. Ett i Surendalen ved Grönnsjöen, og ett i Gammel-Berret-heia oppe på Flintheia. I begge sletter blev der "gjort stakk", men man kjörte høyet til stakkrommet som "Sloer", disse sloer var gjort slik: Man hadde en slo-staur med samme lengde som "Slo-slean" og på denne staur la man slokvest tvertover, vekselvis rot og topp. Höymengden i en sloe var 7. "Kjemmer" som var så tykk som til en manns kne. Kjemmene blev ved et lite knep løftet opp på akslen ved at man satte albuen mot hofteleddet og svinget den så opp, mens man holdt övre kant med riven.

Slo-slean var "Tre-mei-slea" godt draget med ett

"Tunnur-drag" og den hadde 4.nabber som stod opp for å holde sloa på plass på sleden. 2. ved fremste "Flöttstokk" og 2. ved den bakerste ved "Håmmårn".

Markaslåtten for Rosvold gikk av bruk i 1870 årene, men det var ofte at man kjørte sammen sloer for de som ikke hadde hest selv. For å få sloen fast så ikke der spiltes høy under kjøringen, blev den "Jölt" (tykk l.) ved at man brukte "Höytång". I denne var der ett taug i hver ende med en lökke, som man "Smetta" på slo-staurn, og "Bela" så oppe på tångens tverrtre. Noen belegging i slean var der ikke, den blev holdt av de ovenfor nevnte nabber.

De var også dem som bar sammen høyet. Dette foregikk da enten med "Fatl-taug" (tykk l.) eller med "Böl-sul" (tykk l). som var en rankvokset björktopt med to lange sul- kvesta. Sula var siste gang brukt her såvidt jeg husker i 1904 da Karl Rosvoldaunet slo slettet ved Burtjönna i Flintheidalen. Når høyet var lagt på sula tok man toppene over til tjukkenden og holdt dem der. Rakstertausen tok så tak og lettet "Böla" opp så slåttakaren med ett lite kast fikk den på ryggen. Den lå her nok så stödig, og de som brukte den, påsto at det var bedre å bruke sul enn taug.

Man regnet 7. "Böler" i ei "slo" og to og en halv slo i eit vinterlass.

I gamle dager brukte alle slea til höykjøringen også på heimejorna. Min far gikk over til kjøring på vogn i 1902. Før den tid blev alt høyet kjørt inn på slea med 2 hester "Beite" forspendte. Der var 20 slea på gården, og når det var godt høyver kunde man se alle påleset för kjøringen på lemnen begyndte. Nu brukes overalt grinder på höyvognen av den sort som går helt rundt las-

set, og noen høytång over brukes ikke.

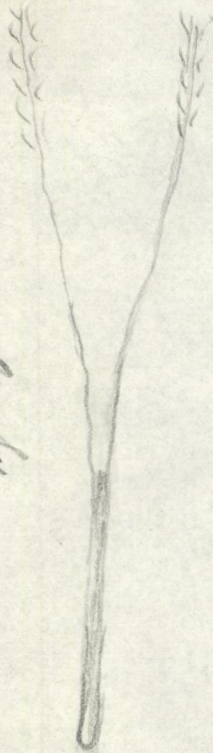
Kjøringen av høyet fra utslåttene har bestandig foregått på vinterføre, og er et kapitel for sig, det måtte først og fremst være godt "Føre" enten på "Tryg" eller at hesten kunde gå "Berlest". Når det var langt å kjøre slik som for Rosvolds vedk. til Flintheia måtte man kjøre ut kl. 6. og enda kom man ikke heim før i 3.tiden på ettermiddagen. 2. brödskiver som tildels var frosset når de skulde tas frem når lasset var ferdigt var "Skogsmaten".

Å lesse et vinterlass var litt av en kunst. Det skulde være aldeles "Beint" (ikke helde til noen side) og rett i alle hjørner og frem for alt "Godt sett". til settingen bruktes 2.langreip, og 2. kortere fra slean og opp i høytången på hver ende.

I reipene er her bestandig brukt "Reipkrok", disse er for det meste godt "For sig gjort" og en mindre pen reipkrok har vært og er nu også tegn på mindre "Hagsyn" og kunstsans. Når lasset skulde "Settes" var en "Oppå" og ein "Ne", den som var ne måtte gi lasset en passende svikt, uten det gikk ikke settingen godt. Helst skulde det gi en "Domp" i staurene som slean stod på.

Skogsveiene kunde også være så som så. Særlig tre ^{det} strök var ^{det} nokså vrient å kjøre høyllass i nemlig Oldalen innenfor Gullbakken, Storkleiva ned for Lille Solien og Julvasskleiva i Flintheia. Jeg har selv kjørt mangt et høyllass ned i sistnevnte kleiv. Vi måtte da ta godt tak i den fremste reipende på lasset og tömmene i den andre hånden, og da hang vi mange ganger som en pendel mens snøen sprutet langt opp over kjerne på oss. Men når alt gikk godt og vi var mange i følge frem til bygden, da var det et friskt liv mens stallvekkene tonet utover skogene.

ei Bäl-sül (lykt. d.) an en rambroden
kyärb.

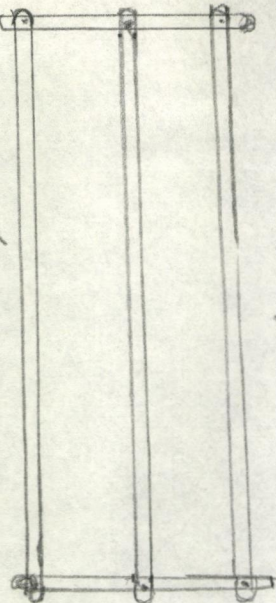
ein Trüpfbrock

Stück d. rижак

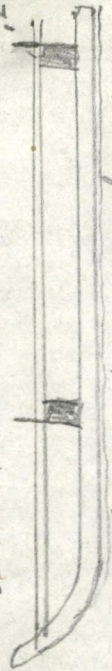

Malle ja c halle. Mleem ja Mleem.

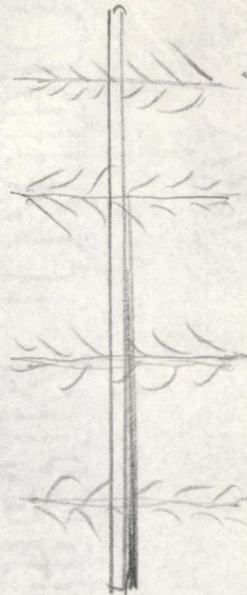
ei Väi-fäny.

ein Stör-ska.

Muden goll drag ar "gron-fennem"

ein "Stör-ska" mid "Stör-käst"

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

62